

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

## **МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ**

до вивчення дисципліни

«Митна політика»

для студентів спеціальності К9 – «Правоохоронна діяльність»

денної форми навчання

Методичні вказівки до вивчення дисципліни «Митна політика» для студентів спеціальності К9 – «Правоохоронна діяльність» денної форми навчання / Укл. М.Л. Смолярова. Запоріжжя: Національний університет «Запорізька політехніка», 2026. 81 с.

Укладачі: М.Л. Смолярова, доцент, к.ю.н.

Рецензент: Р.М. Максакова, професор, д.ю.н.

Затверджено на засіданні кафедри  
конституційного, адміністративного  
та трудового права  
НУ «Запорізька політехніка»  
Протокол № 2 від 29 серпня 2025 р.

## ЗМІСТ

|                                                                                           |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Передмова.....                                                                            | 4  |
| 1 Основи митної політики України.....                                                     | 10 |
| 1.1 Тема: Сутність і цілі митної політики:<br>поняття, функції, принципи.....             | 10 |
| 1.2 Тема: Економічний ефект митної політики .....                                         | 18 |
| 1.3 Тема: Інструменти митної політики: тарифи,<br>квоти, митні пільги, санкції.....       | 27 |
| 2 Особливості митної політики України у<br>порівнянні з міжнародним досвідом.....         | 36 |
| 2.1 Тема: Митна політика України:<br>нормативно-правова база, інституційна структура..... | 36 |
| 2.2 Тема: Митний контроль та<br>митне оформлення.....                                     | 44 |
| 2.3 Тема: Порушення митних правил і<br>відповідальність за них.....                       | 51 |
| 2.4 Тема: Проведення у справах про<br>порушення митних правил.....                        | 59 |
| 2.5 Тема: Міжнародне митне право.....                                                     | 66 |
| Перелік джерел посилання.....                                                             | 75 |

## ПЕРЕДМОВА

Вивчення дисципліни «Митна політика» є надзвичайно важливим для здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Правоохоронна діяльність», оскільки митна сфера безпосередньо пов'язана з безпекою держави, економічним захистом і боротьбою з правопорушеннями.

Ці методичні вказівки підготовлено з метою надання у першу чергу допомоги студентам, які навчаються за спеціальністю 262 – «Правоохоронна діяльність», у розумінні митної політики держави, у запобіганні митним правопорушенням, у зміцненні національної безпеки та у забезпеченні економічної стабільності. Методичні вказівки відповідають програмі курсу «Митна політика». Разом з тим, зміст методичних вказівок виходить за традиційні межі. Враховуючи те, що митна політика є динамічною сферою, що постійно змінюється під впливом міжнародних та внутрішніх факторів, методичні вказівки містять сучасні підходи до регулювання митної діяльності. Окрему увагу приділено питанням правозастосування, міжнародного співробітництва у митній сфері, а також ролі правоохоронних органів у забезпеченні законності митних процедур. У зв'язку з цим, дані методичні вказівки будуть корисними не лише студентам, а й фахівцям, які працюють у сфері правоохоронної діяльності та митного контролю.

Методичні вказівки складаються з двох розділів, що містять 8 тем. До кожної теми подано плани практичних занять, перелік основних нормативних актів, список літератури, задачі та завдання. Питання плану практичних занять є зразковими, орієнтовними. Залежно від кількості годин викладач, що веде семінарські заняття, визначає коло основних питань, які студенти мають підготувати.

Обсяг питань, що вивчаються, досить великий. Митне законодавство нараховує значну кількість нормативних актів.

Природно, що повного знання від студентів вимагати важко, та в цьому і немає потреби. Головне, щоб студент у них орієнтувався, знав найбільш важливі вузлові норми, розумів їхній зміст та зв'язок з іншими нормами, умів їх знайти та застосувати у конкретній життєвій ситуації. Однак слід врахувати, що саме по собі читання нормативного акта – заняття малоефективне, якщо не поєднувати його з вивченням наукових джерел.

Не варто захоплюватися читанням коментарів – вони розраховані на фрагментарні довідки, а не на систематичне засвоєння. Приступаючи до вивчення права, студент повинен вчитися юридично мислити, самостійно, без «підказки» коментарів, довідників, оцінювати ту або іншу правову ситуацію (наприклад, при вирішенні задач). Більше уваги потрібно приділяти навчальній, монографічній літературі, статтям у наукових журналах.

Таким чином, готуючись до семінарських занять, треба: уважно ознайомитися з планом заняття і списком нормативних актів, що рекомендуються, та літературних джерел; вивчити відповідні питання в конспекті і підручнику; опрацювати нормативні акти з даної теми; законспектувати одну або дві наукові праці з рекомендованого списку літератури; використовуючи вивчений матеріал, вирішити задачі, вказані викладачем.

Розкриваючи теоретичні питання, студенти повинні прагнути до максимально повного і чіткого викладу всіх проблем, що досліджуються. При цьому важливо показати діалектику їхнього розвитку, розкрити відмінності в трактуванні розглядуваних положень, провести порівняльний аналіз питань, що висвічуються у відповідних розділах різних підручників і в спеціальній літературі.

Аналізуючи зміст правових норм, студенти мають в обов'язковому порядку давати точні і конкретні посилання на відповідні нормативно-правові акти: вказувати, коли і ким вони

прийняті, відповідні статті (пункти, підпункти і т. ін.). При цьому студенти повинні звертатися безпосередньо до нормативних актів, а не викладати їх зміст за навчальною, довідковою або популярною літературою. Використовуючи коментар до законодавства, необхідно розмежовувати текст коментаря від тексту самого нормативно-правового акта.

Конспектування літератури не повинно носити характер механічного переписування. Літературне джерело треба обов'язково заздалегідь прочитати, не конспектуючи. Потім потрібно «пробігти» очима текст і занотувати цікаві фрагменти у вигляді цитат або своїми словами, посилаючись кожного разу на сторінку. Важливо, щоб законспектований матеріал, незалежно від його обсягу, був достатній за смисловим змістом і логічно завершений.

Вирішуючи практичні завдання (казуси), потрібно давати відповіді на поставлені питання повні і обґрунтовані як нормативно, так і логічно. Потрібно уважно розібрати всі елементи задачі. Логічному і нормативному обґрунтуванню повинен відповідати кожний висновок, зроблений при відповіді на те або інше питання, і кінцевий, і проміжний. Не можна робити висновків, які лише фіксують порушення закону. Треба обов'язково показати наслідки такого порушення і способи відновлення порушених прав.

Для розв'язання ситуаційних задач необхідно застосовувати норми Конституції України, правила міжнародних договорів або міжнародних угод, судову практику, яка публікується у правничих журналах. Бажано проаналізувати документи Ради Європи та інші міжнародні документи, і обов'язково враховувати зміни в законодавстві України.

Для підготовки реферату студенти самостійно обирають тему реферату. При цьому, як правило, у межах групи теми не повинні повторюватися.

Зауважимо, що вибір теми - це відповідальна справа, і до неї потрібно ставитись досить серйозно. Обрана тема повинна

викликати у студента певний інтерес, він мусить добре засвоїти тему в процесі вивчення дисципліни «Митна політика», щоб, працюючи над нею, повною мірою виявити свої знання і здібності. У випадку, коли студент вагається і є деякі сумніви у виборі теми, він може звернутися за допомогою до свого викладача, який читає лекційний курс.

Обравши тему реферату, студент визначає коло питань, що становлять його зміст. При цьому слід уважно ознайомитись з відповідним розділом програми дисципліни, переглянути свої записи лекцій та конспект до практичних занять, а також монографії та наукові статті, присвячені цій темі. Все це допоможе студентові скласти загальне уявлення про зміст роботи та підготує його до вивчення відповідної літератури. Після цього студент самостійно складає попередній план роботи. Він повинен відбивати вузлові питання теми, бути чітким та логічно послідовним. З метою полегшення написання роботи план може бути розгорнутий в тези з викладенням основного змісту питань і головних висновків, що витікають з роботи.

До плану, як правило, включають, крім вступу і висновків, не більше 3–5 найважливіших питань теми.

Текст повинен відбивати надану у рефераті інформацію у такій послідовності: об'єкт дослідження; мета роботи; методи дослідження; результати та їх новизна; взаємозв'язок з іншими роботами; рекомендації щодо використання результатів роботи; правова ефективність; значимість роботи та висновки.

Виклад кожного розділу роботи слід розпочинати з суті справи, з постановки питання, з'ясування суті юридичного явища чи процесу, що аналізується. Потім переходити до характеристики властивих цьому процесу рис і особливостей, показати всі різноманітні форми їх прояву, відобразити його становлення і розвиток.

Висновки вміщують безпосередньо після викладення основної частини роботи, починаючи з нової сторінки. У

висновках наводять оцінку одержаних результатів роботи або її окремого стану з урахуванням світових тенденцій вирішення поставленого завдання.

Перелік джерел, на які є посилання в основній частині реферату, наводять у кінці тексту з нової сторінки. Бібліографічні описи в списку використаних джерел подаються у порядку, за яким вони вперше згадуються в тексті.

Оцінювання знань студентів відбувається на підставі наступних критеріїв:

а. правильність відповідей (правильне, достатньо глибоке викладення теоретичних понять дисципліни, законів України, інших правових актів);

б. рівень усвідомлення матеріалу дисципліни і самостійність суджень;

в. новизна навчальної інформації, рівень використання наукових (теоретичних знань) і правових норм;

г. знання і розуміння взаємозв'язку досліджуваних правовідносин в результаті реалізації правових норм;

д. вміння користуватися засвоєними теоретичними положеннями для правильного тлумачення і застосування правових норм, знань в конкретних ситуаціях.

Відповідь студента оцінюється і за формою, тобто з точки зору логічності, чіткості, виразності викладу навчального матеріалу.

За виконання науково-дослідницького завдання студенти отримують:

- 1) 5 балів – за підготовку реферату;
- 2) 10 балів – за підготовку тез на наукову конференцію;
- 3) 15 балів – за підготовку наукової статті.

Відповіді студентів на семінарських заняттях оцінюються з урахуванням, що максимальна кількість балів не повинна перевищувати 30 балів для денної форми навчання та 20 балів для заочної форми навчання:

- 1) усні відповіді – 3-10 балів;



2) письмові відповіді – 3–10 балів.

Виконання завдання для самостійної роботи студентів оцінюються в залежності від якості їх виконання:

1) правильне вирішення одного тесту – 1 бал;

2) розв'язання однієї ситуаційної задачі – 5 балів;

3) інші роботи (підготовка плакатів, схем і кросвордів) за узгодженням з викладачем.

Модуль вважається зарахованим, якщо сума балів дорівнює або перевищує 15 балів.

До підсумкового контролю студент допускається за умови, що сума модульних рейтингових оцінок становить щонайменше 45 балів.

Заключна рейтингова оцінка дисципліни визначається як сума модульних рейтингових оцінок та оцінки підсумкового контролю, максимальне значення якої становить 20 балів.

Відповідно до навчального плану формою підсумкового контролю є залік.

## 1 ОСНОВИ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

### 1.1 Тема: Сутність і цілі митної політики: поняття, функції, принципи

Вимоги до знань та вмінь

Знати:

- ☐ основні складові митної політики;
- ☐ поняття, цілі та функції митної політики;
- ☐ принципи митної політики;
- ☐ рівні реалізації митної політики .

Вміти:

- ☐ аналізувати правові акти та інші документи за допомогою різних наукових методів;
- ☐ застосувати теоретичні і практичні знання, отримані в процесі вивчення дисципліни, на практиці.

#### *План практичних занять*

1. Митна політика: поняття, цілі та функції
2. Принципи митної політики
3. Економічний і правовий аспект митної політики
4. Основні складові митної політики (тарифне й нетарифне регулювання)
5. Рівні реалізації митної політики (національний, міжнародний)
6. Проблеми реалізації митної політики в Україні. Роль митної політики в умовах євроінтеграції

#### **Ситуаційні задачі та завдання для самостійної роботи**

##### **Задача 1.**

Представник юридичної особи звернувся до Держмитслужби за консультацією щодо можливості зайняття приватним підприємством митною діяльністю.

*Як би Ви відповіли на це запитання? Обґрунтуйте свою відповідь з посиланням на законодавство.*

*Які органи забезпечують розробку та реалізацію державної політики у сфері державної митної справи?*

*Як співвідносяться терміни «державна політика у сфері державної митної справи» та «державна митна справа»?*

### **Задача 2.**

При переміщенні через територію України транзитом окремих видів товарів законодавством були встановлені митні пільги, якими хотіла скористатися юридична особа. Але з'ясувалося, що пільги були скасовані у зв'язку з воєнним станом.

*Чи охоплює державна митна справа такий вид діяльності?*

*Які завдання вирішує державна політика у сфері державної митної справи?*

### **Задача 3.**

Державне встановлення ставок мит та митних зборів, ліцензування, квотування та встановлення інших нетарифних обмежень обумовлює відповідну функцію митної політики.

*Назвіть цю функцію.*

*Які функції вирішує держава в процесі розроблення та реалізації державної політики у сфері державної митної справи?*

### **Задача 4.**

При підготовці проєктів законів, що належать до компетенції Держмитслужби, до Міністра фінансів надійшли пропозиції щодо забезпечення формування державної митної

політики та державної політики у сфері економіки, і внутрішньої та зовнішньої політики, екології, соціальної сфери, військової безпеки.

*Чи має Держмитслужба такі повноваження?*

*Які завдання вирішує державна політика у сфері державної митної справи?*

*Розкрийте принципи державної політики у сфері державної митної справи.*

### **Задача 5.**

Держмитслужба України ініціювала укладання міжнародного міжвідомчого договору з митними органами однієї з іноземних держав. За результатами переговорів та консультацій були досягнуті домовленості щодо його укладення.

*Чи має право Держмитслужба України укладати міжнародні договори?*

*Які Ви знаєте засоби і форми зовнішньоекономічної політики України?*

### **Тестові завдання**

**Тест 1.** Митна політика складається з наступних основних механізмів регулювання зовнішньоекономічної діяльності:

- А – тарифного;
- Б – нетарифного;
- В – тільки тарифного.

**Тест 2.** Принципи митної політики можна класифікувати за певними критеріями:

А – залежно від функцій держави (принципи формування митної політики та принципи реалізації митної політики) ;

Б – залежно від напрямів митної політики (принципи захисту митних інтересів, принципи забезпечення митної безпеки, принципи регулювання зовнішньої торгівлі, принципи захисту внутрішнього ринку, принципи розвитку економіки, принципи інтеграції до світової економіки);

В – залежно від територіальної спрямованості погодження інтересів (принципи зовнішньої економічної політики та принципи внутрішньої економічної політики);

Г – залежно від погодження інтересів громадськості (принципи політики інституцій громадськості);

Д – залежно від функціонального призначення митної політики (соціально-правового та спеціально-правового).

**Тест 3.** Принципи формування митної політики можна подавати як:

А – принципи вироблення моделі митної політики;

Б – принципи спрощення та гармонізації;

В – принципи нормотворчості.

**Тест 4.** Митна політика включає в себе:

А – тарифне і нетарифне регулювання;

Б – можливість здійснення правопорушень у сфері інтелектуальної власності;

В – надання митних пільг, митний контроль;

Г – принципи переміщення через митний кордон України товарів і транспортних засобів; виконання митних формальностей;

Д – правову регламентацію взаємовідносин учасників митних правовідносин у захисті прав і законних інтересів учасників зовнішньоекономічної діяльності;

Е – справляння митних платежів;

Є – спеціальні захисні, антидемпінгові і компенсаційні заходи при імпорті товарів;

Ж - митні режими, як сукупність вимог і умов, що визначають правовий статус оформлюваних товарів і покладають обов'язки, необхідні до виконання при здійсненні митного оформлення.

**Тест 5.** До функцій митної політики відносять:

- А – гуманітарну – здійснення соціального патронажу;
- Б – контрольно-охоронну – перевірка вантажів на відповідність митному законодавству;
- В – регулюючу – використання мит для впливу на структуру економіки
- Г – фіскальну – стягнення податків та мит;
- Д – захисна – запобігання контрабанді та нелегальному ввезенню товарів.

**Тест 6.** Учасниками відносин у сфері державної митної політики є:

- А – суб'єкти господарювання - власники товарів, що переміщуються через митний кордон України;
- Б – суб'єкти реалізації державної митної політики, митні органи;
- В – суб'єкти державного управління, що формують правила діяльності зовнішньоторговельних і митних суб'єктів;
- Г – суб'єкти, що формують державну митну політику, суб'єкти господарювання та громадськість.

**Тест 7.** Завдання митної політики:

- А – регулювання внутрішніх ринків, залучення іноземного капіталу і формування в галузях центрів компетенції, вбудованих у світові ланцюги виробництва доданої вартості;

Б – посилення ролі України у вирішенні глобальних проблем і формуванні світового економічного порядку;

В – вибудовування стабільних диверсифікованих зав'язків зі світовими економічними центрами, що забезпечують стійкість розвитку української економіки в довгостроковій перспективі при зростаючих глобальних ризиках;

Г – тінізація зовнішньоекономічної діяльності вітчизняних підприємств.

Д – реалізацію наявних конкурентних переваг країни в аграрному секторі, сфері переробки сировини та виробництва, транспорту тощо;

Е – забезпечення глобальної конкурентоспроможності обробних галузей з використанням інструментарію митно-тарифної політики.

#### **Тест 8. Цілі митної політики:**

А – фіскальні;

Б – регулятивні;

В – правоохоронні;

Г – глобальні;

Д – міжнародні;

Е – економічні.

#### **Тест 9. Митна політика зводиться до:**

А – забезпечення права громадян України на пересування;

Б – забезпечення економічних інтересів України, в тому числі її податкової політики;

В – забезпечення міжнародного економічного, політичного, культурного та соціального співробітництва;

Г – зайняття місця у міжнародному розподілі ринків;

Д – державної благодійності.

### **Тест 10. Митна політика це::**

А – система принципів діяльності держави у сфері захисту митних інтересів і забезпечення митної безпеки України;

Б – система заходів, які держава застосовує для регулювання зовнішньоекономічної діяльності через митні механізми (мита, збори, обмеження);

В – система суспільних відносин, яка регламентується Податковим кодексом України.

### **Завдання для самостійної роботи**

#### ***1. Самостійне опрацювання теоретичних питань:***

1. Визначити поняття митної політики.
2. В чому полягає значення митної політики?
3. Назвіть економічний і правовий аспект митної політики.
4. Визначити основні складові митної політики.
5. Які існують рівні реалізації митної політики?
6. Назвіть цілі митної політики.
7. Які Ви знаєте функції митної політики?
8. Назвіть принципи митної політики.
9. Які існують проблеми реалізації митної політики в Україні?
10. Яка роль митної політики в умовах євроінтеграції?

#### ***2. Написання рефератів за темою***

1. Правові засади міжнародного митного співробітництва України.
2. Державна митна політика у сфері державної митної справи.
3. Проблеми реалізації митної політики в Україні.



## Рекомендована література

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

2. Митний кодекс України: Закон України від 13 березня 2012 р. № 4495-VI / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44-45; № 46-47; № 48. Ст. 552.

3. Про державний кордон України: Закон України від 04 листопада 1991 р. № 1777-XII / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 44-45; № 46-47; № 2. Ст. 5.

4. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 р. № 889-VIII / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 4. Ст. 43.

5. Про Державну митну службу України: Указ Президента України від 29 листопада 1996 р. № 1145/96 / *Урядовий кур'єр*. 05 грудня 1996. № 228.

6. Про затвердження Положення про Державну митну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 року № 227. / *Офіційний вісник України*. 2019. № 26. Ст. 900.

7. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: Постанова Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 року № 996. / *Офіційний вісник України*. 2010. № 84. Ст. 2945.

Основна:

1. Баранов С.О. Митне право України: навчально-методичний посібник. Одеса: ОДУВС, 2017. 375 с.

2. Митне право України : навч. посібн. / А.І. Годяк, О.М. Ілюшик, Я.П. Павлович-Сенета. Львів : СПОЛОМ, 2017. 308 с.

3. Митне право України : навчальний посібник / кол. авторів: В.В. Ченцов, С.В. Кувакін, А.В. Мазур та ін. ; за заг. ред. В.В. Ченцова та Д.В. Приймаченка. Вид. 3-тє. Дніпропетровськ : Академія митної служби України, 2014. 328 с.

4. Митне право : навчальний посібник / О.П. Рябченко, В. Я. Мацюк, В.В. Чмелюк та ін. ; за заг. ред. к.ю.н. І.П. Петрової. Ірпінь : УДФСУ, 2020. 470 с. (Серія «Податкова та митна справа в Україні» ; т. 140).

5. Співак І.В. Митне право: навчальний посібник для здобувачів ступеня бакалавра права за освітньо-професійною програмою «Право» спеціальності 081 Право. Електронне мережне навчальне видання. / І.В. Співак. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 80 с.

Додаткова:

1. Гуцул І. А. Митна політика зарубіжних країн : навч. посіб. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 198 с

2. Приймаченко Д.В. Митна політика держави та її реалізація митними органами: Монографія. Дніпропетровськ: Академія митної служби України, 2006. 332 с.

3. Приймаченко Д.В. Адміністративна діяльність митних органів у сфері реалізації митної політики держави. Дис. ... д-ра юрид. наук :12.00.07 Дніпропетровськ: Академія митної служби України, 2007. 447 с.

4. Резнік Н.П., Боровик Т.В. Митна справа та митна політика держави. *Молодий вчений*. № 9 (109) вересень, 2022 р. С. 162-165.

## 1.2 Тема: Економічний ефект митної політики

Вимоги до знань та вмінь

Знати:

- ☐ поняття економічного ефекту: якісні та кількісні аспекти;
  - ☐ основні показники для оцінки економічного ефекту;
  - ☐ види економічних ефектів митної політики;
  - ☐ методи оцінки економічного ефекту.
- Вміти:
- ☐ аналізувати правові акти та інші документи за допомогою різних наукових методів;
  - ☐ застосувати теоретичні і практичні знання, отримані в процесі вивчення дисципліни на практиці.

### ***План практичних занять***

1. Роль митної політики в економічному розвитку держави
2. Поняття економічного ефекту: якісні та кількісні аспекти
3. Основні показники для оцінки економічного ефекту (доходи бюджету, зростання ВВП, зміни у структурі торгівлі)
4. Види економічних ефектів митної політики: прямі та непрямі ефекти
5. Методи оцінки економічного ефекту. Економічні ефекти на різних рівнях
6. Особливості економічного ефекту митної політики в Україні

### **Ситуаційні задачі та завдання для самостійної роботи**

#### **Задача 1**

Кабінет Міністрів України запровадив додаткове імпортне мито на текстиль у розмірі 30% з метою підтримки національних виробників. Імпорттери оскаржують це рішення, стверджуючи, що воно порушує міжнародні торговельні

зобов'язання України. При цьому бюджетні надходження від мита зросли, але ціни для споживачів також підвищилися.

*Який економічний ефект має таке мито?*

*Як співвідносяться економічні інтереси держави та права суб'єктів ЗЕД?*

*Чи може економічна доцільність бути підставою для обмеження свободи торгівлі?*

*Які правові механізми контролю митної політики існують?*

## **Задача 2**

Держава підвищила імпорتنі мита на енергетичне обладнання для збільшення бюджетних надходжень. В результаті імпорт скоротився, а очікуваний фінансовий ефект не був досягнутий.

*Поясніть економічну причину зниження митних надходжень.*

*Чи можна вважати таку політику економічно неефективною?*

*Як має враховуватися економічне прогнозування у правотворчій діяльності?*

*Які правові ризики виникають при фінансово орієнтованій митній політиці?*

## **Задача 3**

Україна запровадила спеціальні мита на імпорту металопродукції, обґрунтовуючи це захистом економічної безпеки. Торговельні партнери заявили про дискримінаційний характер заходів.

*Чи може економічна безпека бути легітимною підставою для обмежень?*

*Який економічний ефект мають такі заходи у короткостроковій і довгостроковій перспективі?*

*Як співвідносяться національні інтереси та міжнародне митне право?*

*Які можливі наслідки для інвестиційного клімату?*

#### **Задача 4**

У межах міжнародної угоди Україна знизилася митні тарифи на аграрну продукцію. Внаслідок цього імпорт зріс, внутрішні ціни знизилися, але частина національних виробників зазнала збитків.

*Хто є економічними бенефіціарами такої політики?*

*Чи може держава компенсувати втрати національних виробників?*

*Які правові інструменти пом'якшення економічних наслідків існують?*

*Чи узгоджується це з принципом соціальної держави?*

#### **Задача 5**

Митна політика держави спрямована на максимізацію доходів бюджету. Бізнес-спільнота заявляє, що високі мита стримують інвестиції та розвиток підприємництва.

*Як визначити межі фіскального навантаження?*

*Який економічний ефект надмірного митного регулювання?*

*Як забезпечити баланс публічних і приватних інтересів?*

*Чи є митна політика інструментом економічної стратегії держави?*

#### **Тестові завдання**

**Тест 1.** Митна політика відіграє ключову роль в економічному розвитку держави, оскільки впливає на:

А – зовнішньоекономічну діяльність;

Б – громадськість;

В – внутрішній ринок;  
Г – фінансову стабільність;  
Д – інвестиційний клімат.

**Тест 2.** Сутність ефективності розглядається у наступному визначенні:

А – відношенням результату (ефекту) до витрат, що забезпечили його отримання;

Б – як конкретна форма дії закону без економії часу;

В – як характер причинно-наслідкових зв'язків виробництва;

Г – як не сам результат, а те якою ціною він був досягнутий;

Д – це здатність приносити ефект, результативність процесу, проекту тощо, які визначаються як відношення ефекту, результату до витрат, що забезпечили цей результат.

**Тест 3.** Під економічним ефектом розуміють:

А – соціальний ефект;

Б – психологічний ефект;

В – фінансовий результат;

Г – матеріальний результат.

**Тест 4.** Кількісна оцінка економічного ефекту здійснюється за допомогою:

А – натуральних показників;

Б – прогнозованих показників;

В – фінансових показників;

Г – матеріальних показників.

**Тест 5.** Економічний ефект також має якісний вимір, що враховує:

- А – довгострокові результати ;
- Б – нематеріальні вигоди;
- В – соціальну складову.

**Тест 6.** До основних показників для оцінки економічного ефекту належать:

- А – зростання ВВП;
- Б – зміни у структурі зовнішньої торгівлі;
- В – доходи бюджету;
- Г – оцінка за громадськими рейтингами.

**Тест 7.** Економічні ефекти можна поділити на:

- А – прямі;
- Б – непрямі;
- В – змішані.

**Тест 8.** Грамотна митна політика може стимулювати:

- А – залучення інвестицій;
- Б – економічне зростання;
- В – модернізацію виробництва;
- Г – зростання цін.

**Тест 9.** Оцінку ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства доцільно проводити на основі таких основних принципів:

- А – врахування інтересів і потреб споживача;
- Б – взаємозамінність складових алгоритму оцінки;

В – комплексність та інформативна повнота оцінки;

Г – простота і точність розрахункових операцій.

**Тест 10.** Алгоритм оцінки ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства повинен складатися з трьох етапів:

А – етап прогнозування;

Б – аналітичний етап;

В – аналіз показників ефективності зовнішньоекономічної діяльності;

Г – аналіз внутрішнього і зовнішнього середовища.

### **Завдання для самостійної роботи**

#### ***1. Самостійне опрацювання теоретичних питань:***

1. В чому полягає роль митної політики у сфері економічного розвитку держави?

2. Як Ви розумієте термін "економічна ефективність"?

3. Назвіть класифікацію ефективності.

4. За допомогою яких показників здійснюється кількісна оцінка економічного ефекту?

5. Як Ви розумієте якісний вимір економічного ефекту?

6. Назвіть основні показники для оцінки економічного ефекту.

7. Назвіть види економічних ефектів митної політики.

8. Назвіть прямі економічні ефекти митної політики.

9. Назвіть непрямі економічні ефекти митної політики.

10. Які Ви знаєте методи оцінки економічного ефекту?

#### ***2. Написання рефератів за темою***

1. Вплив митної політики на економічне зростання країни.

2. Зони вільної торгівлі та їхній вплив на митні надходження.



### 3. Економічні наслідки санкційної митної політики.

#### Рекомендована література

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254 к/96-ВР / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Митний кодекс України: Закон України від 13 березня 2012 р. № 4495-VI / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44-45; № 46-47; № 48. Ст. 552.
3. Податковий кодекс України: Закон України від 02 грудня 2010 р. № 2755-VI / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. №13, /№ 13-14; № 15-16; № 17/. Ст. 112.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон УРСР від 07 грудня 1984 р. № 8073-X / Верховна Рада УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. № 51. Ст. 1122
5. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08 липня 2010 р. № 2456-VI / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. №50, /№ 50-51/. Ст. 572.
6. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. №40. Ст. 356.
7. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27 лютого 2014 р. № 794-VII / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. №13. Ст. 222.

Основна:

1. Баранов С.О. Митне право України: навчально-методичний посібник. Одеса: ОДУВС, 2017. 375 с.

2. Митне право України : навч. посібн. / А.І. Годяк, О.М. Ілюшик, Я.П. Павлович-Сенета. Львів : СПОЛОМ, 2017. 308 с.

3. Митне право України : навчальний посібник / кол. авторів: В.В. Ченцов, С.В. Кувакін, А.В. Мазур та ін. ; за заг. ред. В.В. Ченцова та Д.В. Приймаченка. Вид. 3-тє. Дніпропетровськ : Академія митної служби України, 2014. 328 с.

4. Митне право : навчальний посібник / О.П. Рябченко, В. Я. Мацюк, В.В. Чмелюк та ін. ; за заг. ред. к.ю.н. І.П. Петрової. Ірпінь : УДФСУ, 2020. 470 с. (Серія «Податкова та митна справа в Україні» ; т. 140).

5. Співак І.В. Митне право: навчальний посібник для здобувачів ступеня бакалавра права за освітньо-професійною програмою «Право» спеціальності 081 Право. Електронне мережне навчальне видання. / І.В. Співак. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 80 с.

#### Додаткова:

1. Мазур А.В., Приймаченко Д.В. Місце митного права в системі права: шлях до парадигми. *Митна справа. Науково-аналітичний журнал*. № 6(84)2012. Одеса: НУ «Одеська юридична академія», 2012. С. 31-43.

2. Мельник В.М., Руденко В.В., Євтушенко Н.М. Фіскальні ефекти митної політики України в умовах інтеграційних процесів. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. Вип. 20. Т.1. 2024. С. 280-292.

3. Митне право : навч. посіб. / О. П. Рябченко, В. Я. Мацюк, В. В. Чмелюк [та ін.] ; за заг. ред. к.ю.н. І. П. Петрової ; Ун-т ДФС України. Ірпінь, 2020. 470 с.

4. Пашко П.В., Пашко Д.В., Мирошніченко Г.Б., Штик Ю.В. Щодо напрямків удосконалення митної політики та механізмів інноваційного розвитку митної справи. *Сталий розвиток економіки*. № 3 (50), 2024. С. 146-155.

5. Слічна О. Г. Доцільність виділення митного права в самостійну, комплексну галузь права України. *Наукові записки НаУКМА*, Т. 19 (2001): Спеціальний випуск, Ч. 1. К. : Видавничий дім «КМ Академія», 2001. С. 295-297.

### **1.3 Тема: Інструменти митної політики: тарифи, квоти, митні пільги, санкції**

Вимоги до знань та вмінь

Знати:

- ☐ поняття «інструменти митної політики»;
- ☐ класифікацію інструментів митної політики;
- ☐ митні тарифи;
- ☐ митні пільги;
- ☐ санкції як обмежувальний інструмент.

Вміти:

- ☐ аналізувати правові акти та інші документи за допомогою різних наукових методів;
- ☐ застосувати теоретичні і практичні знання, отримані в процесі вивчення дисципліни на практиці.

#### ***План практичних занять***

1. Поняття «інструменти митної політики». Класифікація інструментів митної політики (тарифні й нетарифні)
2. Митні тарифи: основний інструмент митної політики
3. Інструменти нетарифного регулювання
4. Митні пільги: стимулювання зовнішньої торгівлі
5. Санкції як обмежувальний інструмент
6. Рекомендації для підвищення ефективності застосування інструментів митної політики

#### **Ситуаційні задачі та завдання для самостійної роботи**

##### **Задача 1.**

ТОВ «Альфа-Імпорт» ввезло на територію України партію електронних компонентів, класифікувавши їх за кодом УКТ ЗЕД, для якого передбачено ввізне мито 5 %. Під час митного контролю орган доходів і зборів перекласифікував товар, вважаючи, що це готові електронні пристрої (ставка 10 %).

*Який порядок оскарження рішення митного органу про перекласифікацію товару?*

*Які докази може надати імпортер для підтвердження своєї позиції?*

*На яких нормах Митного кодексу України ґрунтується процедура?*

## **Задача 2.**

Україна ввела імпорتنу квоту на ввезення окремих видів цукру. ТОВ «Солод-Трейд» подало заявку на отримання квоти, але отримало відмову без пояснення причин.

*Який правовий механізм розподілу імпортних квот?*

*Чи має заявник право на адміністративне або судове оскарження відмови?*

*Які принципи (наприклад, прозорості, недискримінації) мають бути забезпечені при наданні квот?*

## **Задача 3.**

Благодійна організація «Допомога поруч» ввезла медичне обладнання як гуманітарну допомогу. Під час митного оформлення орган доходів і зборів відмовив у наданні звільнення від сплати мита, мотивуючи це тим, що організація не надала рішення спеціально уповноваженого органу про визнання вантажу гуманітарною допомогою.

*Хто має повноваження визнавати вантаж гуманітарною допомогою? Які документи необхідно подати для звільнення від оподаткування? Чи є правомірною відмова митниці у наданні пільги?*

#### **Задача 4.**

Українська компанія імпортує товари з Канади. Вантаж супроводжується сертифікатом походження за Угодою про вільну торгівлю Україна–Канада. Під час перевірки митниці встановила, що частина товару виготовлена у Китаї, і відмовила у застосуванні преференційної ставки мита.

*Які критерії визначення країни походження товару?*

*Чи може імпортер довести змішане походження продукції?*

*Який порядок дій у разі відмови у наданні тарифної преференції?*

#### **Задача 5.**

Під час митного контролю експортер не задекларував частину товару. Митниця складала протокол про порушення митних правил і наклала штраф.

*Який склад правопорушення вбачає митний орган?*

*Який порядок притягнення до відповідальності за порушення митних правил?*

*Чи може експортер уникнути санкцій, якщо доведе відсутність умислу?*

#### **Тестові завдання**

**Тест 1.** Інструменти митної політики це:

А – засоби, які використовує держава для регулювання зовнішньоекономічної діяльності, забезпечення економічної безпеки та наповнення бюджету;

Б – це діяльність держави у сфері захисту митних інтересів та безпеки України, адаптації митного законодавства та технологічних інструментів до європейських правил,

створення умов для розвитку міжнародної торгівлі, її інтеграції до світової економіки, а також захисту внутрішнього ринку;

В – це система цілей, принципів, функцій, напрямів, засобів і механізмів діяльності держави, спрямованих на забезпечення національних митних інтересів та безпеки України, регулювання зовнішньої торгівлі та захист внутрішнього ринку, розвиток національної економіки та її інтеграцію до світової економіки, наповнення державного бюджету.

**Тест 2.** Інструменти митної політики поділяються на:

- А – змішані інструменти;
- Б – тарифні інструменти;
- В – нетарифні інструменти.

**Тест 3.** До тарифних заходів належать:

- А – квоти;
- Б – митні збори;
- В – імпортне мито;
- Г – транзитне мито;
- Д – експортне мито.

**Тест 4.** До нетарифних заходів належать:

- А – ембарго;
- Б – демпінг;
- В – технічні бар'єри;
- Г – ліцензії;
- Д – квоти;
- Е – митні збори;
- Є- субсидії.

**Тест 5.** Термін «митний тариф» часто використовується:

- А – як інструмент митного оподаткування;
- Б – як соціальний інструмент;
- В – як інструмент зовнішньоторговельної політики.

**Тест 6.** Залежно від диференціації ставок митні тарифи можна поділити на:

- А – національні;
- Б – прості;
- В – складні.

**Тест 7.** Тарифи в Україні встановлюються та коригуються:

- А – Кабінетом Міністрів України;
- Б – Державною митною службою України;
- Г – Верховною Радою.

**Тест 8.** Митні пільги це:

А – встановлене законодавством звільнення (повне або часткове) осіб, що переміщують через митний кордон товари або інші предмети, від митних платежів;

Б – звільнення від оподаткування ввізним митом за рішенням митного органу;

В – певні полегшення щодо сплати мита та інших обов'язкових при транскордонному переміщенні товарів і предметів.

**Тест 9.** Система митного права структурно складається з:

- А – загальної частини;
- Б – особливої частини;

В – спеціальної частини.

**Тест 10.** Норми митного права можна розділити за метою регулювання на:

- А – економічні;
- Б – захисні;
- В – наглядові.

### **Завдання для самостійної роботи**

#### ***1. Самостійне опрацювання теоретичних питань:***

1. Дайте визначення поняття «інструменти митної політики».
2. Назвіть види інструментів митної політики.
3. Які Ви знаєте види тарифів?
4. Назвіть ознаки і види мит.
5. Яка роль належить митним органам при визначенні митної вартості?
6. Які Ви знаєте інструменти нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності?
7. Які митні пільги встановлені законодавством?
8. В яких випадках передбачено пільговий (спрощений) порядок митного декларування й оформлення, а також митного контролю товарів та інших предметів, переміщуваних через митний кордон держави?
9. Які види штрафних санкцій щодо сплати митних платежів Ви знаєте?
10. Що таке компроміс у справі про порушення митних правил?
11. Як підвищити ефективність застосування інструментів митної політики?

#### ***2. Написання рефератів за темою:***



1. Сутність та класифікація інструментів митної політики: теоретичний аспект.

2. Роль митної політики в регулюванні зовнішньоекономічної діяльності держави.

3. Механізми впливу митних інструментів на економічну безпеку країни.

### **Рекомендована література**

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

2. Митний кодекс України: Закон України від 13 березня 2012 р. № 4495-VI / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44-45; № 46-47; № 48. Ст. 552.

3. Про митний тариф: Закон України від 04 червня 2020 р. № 674-XI / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. № 42. Ст. 344.

4. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21 червня 2018 р. № 2473-VIII / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 30. Ст. 239.

5. Про транзит вантажів: Закон України від 20 жовтня 1999 р. № 1172-XIV / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 51. Ст. 446.

6. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19 березня 1996 р. № 93/96-ВР / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 19. Ст. 80.

7. Про вивезення, ввезення й повернення культурних цінностей: Закон України від 21 вересня 1999 р. № 1068-XIV / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 48. Ст. 405.

8. Про гуманітарну допомогу: Закон України від 22 жовтня 1999 р. № 1192-XIV / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 51. Ст. 451.

9. Про ратифікацію Віденської конвенції про дипломатичні зносини: Указ Президії Верховної Ради Української РСР від 21 березня 1964 р. / Верховна Рада Української РСР. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 1964, № 13. Ст. 199.

10. Про приєднання України до Конвенції про спеціальні місії 1969 року: Постанова Верховної Ради України від 14 липня 1993 р. / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 1993, №36. Ст. 369.

11. Угода про ввіз матеріалів освітнього, наукового, культурного характеру від 17 червня 1950 р. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_311](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_311). (дата звернення: 03.05.2022).

12. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11 квітня 1980 р. / *Офіційний вісник України*. 2006. № 15. Ст. 1171.

#### Основна:

1. Баранов С.О. Митне право України: навчально-методичний посібник. Одеса: ОДУВС, 2017. 375 с.

2. Митне право України : навч. посібн. / А.І. Годяк, О.М. Ілюшук, Я.П. Павлович-Сенета. Львів : СПОЛОМ, 2017. 308 с.

3. Митне право України : навчальний посібник / кол. авторів: В.В. Ченцов, С.В. Кувакін, А.В. Мазур та ін. ; за заг. ред. В.В. Ченцова та Д.В. Приймаченка. Вид. 3-тє. Дніпропетровськ : Академія митної служби України, 2014. 328 с.

4. Митне право : навчальний посібник / О.П. Рябченко, В.Я. Мацюк, В.В. Чмелюк та ін. ; за заг. ред. к.ю.н. І.П. Петрової. Ірпінь : УДФСУ, 2020. 470 с. (Серія «Податкова та митна справа в Україні» ; т. 140).

5. Співак І.В. Митне право: навчальний посібник для здобувачів ступеня бакалавра права за освітньо-професійною програмою «Право» спеціальності 081 Право. Електронне мережне навчальне видання. / І.В. Співак. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 80 с.

Додаткова:

1. Давидовська Г.І., Сидор Г.В. Поняття митних пільг та їх класифікація. Науково-виробничий журнал. *Інноваційна економіка*. 5-6'2018. С. 104-110.

2. Тимошенко А.В. Протидія контрабанді у забезпеченні економічної безпеки підприємств: дис. ... канд. економіч. наук: 21.04.02. Київ, 2021. 231 с.

## 2 ОСОБЛИВОСТІ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ У ПОРІВНЯНІ З МІЖНАРОДНИМ ДОСВІДОМ

### 2.1 Тема: Митна політика України: нормативно-правова база, інституційна структура

Вимоги до знань та вмінь

Знати:

☐ поняття правового регулювання державної митної справи;

☐ поняття джерел митного права, їх види;

☐ особливості набрання чинності законів України та інших нормативно-правових актів з питань державної митної справи та особливості їх застосування;

☐ виникнення і розвиток правового регулювання митної справи в Україні.

Вміти:

☐ аналізувати правові акти та інші документи за допомогою різних наукових методів;

☐ застосувати теоретичні і практичні знання, отримані в процесі вивчення дисципліни, на практиці.

#### *План практичних занять*

1. Історія виникнення і розвитку правового регулювання митної справи в Україні

2. Поняття правового регулювання державної митної справи

3. Поняття джерел митного права, їх види

4. Особливості набрання чинності законів України та інших нормативно-правових актів з питань державної митної справи та особливості їх застосування

## Ситуаційні задачі та завдання для самостійної роботи

### Задача 1.

Під час перевірки товарів, що переміщувалися через митний кордон України, митник затримав партію імпортованих смартфонів через невідповідність кодів товарів у митній декларації даним, зазначеним у сертифікатах. Імпорттер стверджує, що митниця не мала права затримувати товар, бо «це лише технічна помилка».

*На підставі яких нормативно-правових актів здійснюється митний контроль в Україні?*

*Які повноваження мають посадові особи митниці у випадку виявлення невідповідностей у декларації?*

*Як у цій ситуації повинні діяти митні органи згідно з Митним кодексом України?*

### Задача 2.

Підприємець звернувся до територіального підрозділу митниці із заявою про роз'яснення умов застосування митного режиму переробки на митній території. Йому відповіли, що питання належить до компетенції центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну митну політику.

*Визначте структуру органів, які реалізують митну політику України.*

*Який саме орган є центральним у системі митних органів?*

*До компетенції яких підрозділів належить надання таких роз'яснень?*

### Задача 3.

Україна уклала міжнародну угоду з ЄС щодо взаємного визнання програм уповноважених економічних операторів. Однак українська компанія, яка має відповідний статус,

зіткнулася з проблемами під час митного оформлення в країні-члені ЄС, де статус не визнають.

*Які міжнародно-правові акти регулюють співпрацю України з ЄС у митній сфері?*

*Які органи в Україні відповідають за реалізацію таких угод?*

*Який механізм захисту прав українського суб'єкта ЗЕД у цій ситуації?*

**Задача 4.** Громадянин України перевозив через митний кордон ювелірні вироби без декларування. Під час огляду митники виявили ці предмети та склали протокол про порушення митних правил.

*Які норми Митного кодексу регулюють відповідальність за такі дії?*

*Хто має право складати протокол і розглядати справу про порушення митних правил?*

*Яке можливе покарання передбачено в цьому випадку?*

### **Задача 5.**

Міністерство фінансів України підготувало проект змін до Митного кодексу з метою гармонізації з правом ЄС. У процесі обговорення з'ясувалося, що частина норм суперечить положенням Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

*Які основні принципи лежать в основі державної митної політики України?*

*Яким чином здійснюється узгодження національного митного законодавства з нормами права ЄС?*

*Які інституції залучаються до розробки та експертизи таких змін?*

### **Тестові завдання**

**Тест 1.** Поняття «митне регулювання»:

А – це діяльність щодо встановлення порядку і правил, дотримуючись яких особи реалізують своє право на переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України;

Б – система правових норм різної галузевої належності, які встановлюються чи санкціонуються державою для регулювання суспільних відносин, пов'язаних із переміщенням товарів і транспортних засобів через митний кордон України;

В – це ідеї, що виражають суть, основні властивості та загальну спрямованість розвитку правових норм в межах всієї системи права або її окремих галузей чи інститутів.

**Тест 2.** В період незалежної України регулювання митної справи відбувалося за:

А – Митним кодексом України прийнятого в 1991 р.;

Б – Митним кодексом України прийнятого в 1997 р.;

В – Митним кодексом України прийнятого в 2002 р.;

Г – Митним кодексом України прийнятого в 2012 р..

**Тест 3.** Термін «митні інтереси України»:

А – це національні інтереси України, забезпечення та реалізація яких досягається шляхом здійснення державної митної справи;

Б – фінансові та економічні інтереси держави під час реалізації митної справи;

В – є об'єктом митної безпеки та реалізуються шляхом втілення у життя митної політики;

Г – це складова національних інтересів держави, що лежить у площині різногалузевого.

**Тест 4.** Термін «митна безпека»:

А – це стан захищеності митних інтересів України;

Б – упровадження в митній справі сукупності засобів, здатних протидіяти внутрішнім і зовнішнім загрозам та викликам у сфері митних економічних відносин; забезпечити можливість досягнення необхідного рівня захищеності, надійності та усталеності митної служби шляхом створення ефективного регуляторного організаційно-економічного механізму;

В – це частина національної безпеки, яка характеризується станом захищеності митних інтересів, що досягається шляхом здійснення державної митної справи органами доходів і зборів.

#### **Тест 5. Поняття «митне законодавство»:**

А – сукупність законів та інших нормативно-правових актів, які регламентують суспільні відносини, пов'язані із переміщенням товарів і транспортних засобів через митний кордон України, а також тісно пов'язані з ними процедурні відносини зі встановлення юридичних фактів і з вирішення спорів;

Б – сукупність законів та інших нормативно-правових актів, які регламентують владні відносини по встановленню, введенню та справлянню податків та зборів, а також відносини, що виникають в процесі здійснення податкового контролю, оскарження актів податкових органів, дій (бездіяльності) їх посадових осіб та притягнення до відповідальності.

**Тест 6.** Зміст митного законодавства у вузькому розумінні полягає у наявності сукупності законів, які регулюють:

А – відносини у сфері митної справи, у тому числі відносини щодо встановлення порядку переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України;



Б – відносини, які виникають у процесі митного оформлення і митного контролю, оскарження актів, дій (бездіяльності митних органів і їх посадових осіб);

В – відносини щодо встановлення і застосування митних режимів, встановлення, введення і стягування митних платежів;

Г – відносини щодо встановлення, введення та справляння податків і зборів.

**Тест 7.** Зміст митного законодавства у широкому розумінні полягає у наявності й інших актів (окрім законів), які регулюють:

А – окремі питання переміщення товарів через митний кордон України;

Б – владні відносини щодо встановлення, введення та справляння податків і зборів.

**Тест 8.** Джерелами митного права є:

А – різноманітні форми вираження норм митного права, які встановлюють загальні правила поведінки суб'єктів у митній сфері;

Б – акти компетентних органів держави, якими встановлюються норми права у сфері податкової політики;

В – є прийняті уповноваженими органами акти правотворчості, які цілком складаються з адміністративно-правових норм чи містять хоча б одну з таких норм.

**Тест 9.** Система митного права структурно складається з:

А – загальної частини;

Б – особливої частини;

В – спеціальній частині.

**Тест 10.** Норми митного права можна розділити за метою регулювання на:

- А – економічні;
- Б – захисні;
- В – наглядові.

### **Завдання для самостійної роботи**

#### ***1. Самостійне опрацювання теоретичних питань:***

1. Визначте поняття та зміст митної політики України.
2. Охарактеризуйте правову природу митної політики як складову державної політики.
3. Розкрийте основні принципи правового регулювання митної політики.
4. Визначте систему нормативно-правових актів, що регулюють митну політику України.
5. Охарактеризуйте роль Конституції України у формуванні митної політики.
6. Розкрийте значення Митного кодексу України у системі правового регулювання митної сфери.
7. Визначте вплив міжнародних договорів на національне митне законодавство.
8. Охарактеризуйте інституційний механізм реалізації митної політики України.
9. Розкрийте повноваження митних органів у сфері реалізації митної політики.
10. Визначте сучасні тенденції розвитку правового регулювання митної політики України.

#### ***2. Написання рефератів за темою:***

1. Правові засади формування та реалізації митної політики України в умовах євроінтеграції.

2. Інституційна система органів митного управління України: сучасний стан і напрями реформування.

3. Гармонізація митного законодавства України з правом Європейського Союзу: проблеми та перспективи.

### Рекомендована література

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254 к/96-ВР / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

2. Митний кодекс України: Закон України від 13 березня 2012 р. № 4495-VI / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44-45; № 46-47; № 48. Ст. 552.

3. Про затвердження Положення про Державну митну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 року № 227. *Офіційний вісник України*. 2019. № 26. Ст. 900.

4. Про затвердження Положення про Центральну спеціалізовану митницю: Наказ Державної митної служби України від 25 березня 1997 р. № 123. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0123342-97#Text> (дата звернення: 03.05.2022).

5. Про затвердження Примірної структури регіональної митниці, митниці та Вимог до штатної структури регіональної митниці, митниці: Наказ Державної митної служби України від 05 грудня 2011 р. № 1025. *Митна газета*. 2011. №24, ст. 4.

6. Про створення митних постів митниць: Наказ Державної фіскальної служби України від 09 вересня 2014 р. № 116. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0116872-14#Text> (дата звернення: 03.05.2022).

Основна:

1. Баранов С.О. Митне право України: навчально-методичний посібник. Одеса: ОДУВС, 2017. 375 с.

2. Митне право України : навч. посібн. / А.І. Годяк, О.М. Ілюшик, Я.П. Павлович-Сенета. Львів : СПОЛОМ, 2017. 308 с.

3. Митне право України : навчальний посібник / кол. авторів: В.В. Ченцов, С.В. Кувакін, А.В. Мазур та ін. ; за заг. ред. В.В. Ченцова та Д.В. Приймаченка. Вид. 3-тє. Дніпропетровськ : Академія митної служби України, 2014. 328 с.

4. Митне право : навчальний посібник / О.П. Рябченко, В. Я. Мацюк, В.В. Чмелюк та ін. ; за заг. ред. к.ю.н. І.П. Петрової. Ірпінь : УДФСУ, 2020. 470 с. (Серія «Податкова та митна справа в Україні» ; т. 140).

5. Співак І.В. Митне право: навчальний посібник для здобувачів ступеня бакалавра права за освітньо-професійною програмою «Право» спеціальності 081 Право. Електронне мережне навчальне видання. / І.В. Співак. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 80 с.

Додаткова:

1. Биков І.О. Адміністративно-правове забезпечення наближення митного законодавства України до стандартів ЄС : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / І.О. Биков ; Одеська юрид. акад.. О., 2019. 20 с.

2. Митне регулювання в ЄС та Україні: порівняльно-правове дослідження: Науково-практичний посібник / Мароха В., Омельченко О., Полонський О., Ропотан О.: за науковою редакцією А.В. Мазура. К.: «Ніка-Прінт», 2005. 832 с.

## **2.2 Тема: Митний контроль та митне оформлення**

Вимоги до знань та вмінь

Знати:

☐ організацію проходження митного оформлення;

- ☐ форми декларування товарів;
- ☐ організацію митного контролю;
- ☐ форми митного контролю.

Вміти:

- ☐ аналізувати правові акти та інші документи за допомогою різних наукових методів;
- ☐ застосувати теоретичні і практичні знання, отримані в процесі вивчення дисципліни на практиці.

### ***План практичних занять***

1. Загальні положення митного оформлення
2. Декларування товарів
3. Митний контроль

### **Ситуаційні задачі та завдання для самостійної роботи**

#### **Задача 1.**

Громадянин України під час перетину кордону не задекларував у письмовій формі 15 000 євро готівкою. При проходженні митного контролю виявлено приховану суму понад установлену норму.

*Які дії з боку митного органу є правомірними у цій ситуації?*

*Яке порушення митних правил учинив громадянин?*

*Яку відповідальність може бути застосовано?*

#### **Задача 2.**

Громадська організація ввозить на територію України гуманітарну допомогу – медичне обладнання. Під час перевірки митниця встановила, що в документах відсутній лист-підтвердження Мінсоцполітики про визнання вантажу гуманітарною допомогою.

*Які етапи митного оформлення гуманітарного вантажу передбачені законодавством?*

*Чи може митниця призупинити митне оформлення?*

*Які документи потрібно надати для завершення процедури?*

### **Задача 3.**

Підприємство «Техноімпорт» здійснює імпорт електронних приладів із Німеччини. Митниця застосувала до товару такі форми контролю: перевірку документів, митний огляд та перевірку коду УКТ ЗЕД. Представник підприємства вважає це надмірним.

*Які форми митного контролю передбачає Митний кодекс України?*

*Чи правомірні дії митниці?*

*У яких випадках допускається поглиблений контроль?*

### **Задача 4.**

Фізична особа–підприємець здійснює дрібне підприємницьке перевезення товарів з Польщі. На митному посту вона просить провести митне оформлення у спрощеному порядку через систему «єдиного вікна».

*У яких випадках можливе застосування спрощеного митного оформлення?*

*Які переваги надає система «єдиного вікна»?*

*Які електронні документи подаються через цю систему?*

### **Задача 5.**

Компанія з Франції привезла до України обладнання для монтажу виставкового стенду терміном на два місяці. Після закінчення виставки обладнання не вивезли у встановлений строк.

*Який митний режим застосовується у даній ситуації?*

*Які наслідки має порушення строку тимчасового ввезення?*

*Які заходи може вжити митниця?*

### ***Тестові завдання***

**Тест 1.** Митний контроль – це:

- А – перевірка фінансової діяльності підприємств;
- Б – оформлення податкової звітності;
- В – сукупність заходів, що здійснюються митними органами для забезпечення дотримання митного законодавства;
- Г – державний аудит.

**Тест 2.** Основним нормативним актом, що регулює митний контроль в Україні, є::

- А – Податковий кодекс України;
- Б – Господарський кодекс України;
- В – Митний кодекс України;
- Г – Конституція України.

**Тест 3.** До форм митного контролю належить:

- А – митний огляд;
- Б – податковий аудит;
- В – валютний моніторинг.

**Тест 4.** Митне оформлення розпочинається з моменту:

- А – перетину кордону;
- Б – подання митної декларації;
- В – перевірка товару.

**Тест 5.** Декларування товарів – це:

- А – перевірка товарів;

- Б – подання встановленої форми заяви про товари;
- В – сплата митних платежів;
- Г – транспортування товарів.

**Тест 6.** Електронне митне оформлення здійснюється:

- А – виключно у паперовій формі;
- Б – через інформаційні системи митних органів;
- В – лише через банки;
- Г – через судові органи.

**Тест 7.** Метою митного контролю є:

- А – забезпечення статистики;
- Б – захист економічних інтересів держави;
- В – перевірка бухгалтерії підприємства;
- Г – регулювання банківської діяльності.

**Тест 8.** Митний огляд може здійснюватися:

- А – без участі посадових осіб;
- Б – виключно за рішенням суду;
- В – посадовими особами митних органів;
- Г – лише власником товару.

**Тест 9.** Митне оформлення завершується:

- А – перевіркою документів;
- Б – пропуском товарів через митний кордон;
- В – складанням акта перевірки;
- Г – рішенням суду.

**Тест 10.** Порушення митних правил тягне:



- А – лише цивільну відповідальність;
- Б – адміністративну або кримінальну відповідальність;
- В – дисциплінарну відповідальність;
- Г – фінансову звітність.

### **Завдання для самостійної роботи**

#### ***1. Самостійне опрацювання теоретичних питань:***

1. Визначте поняття та мету митного контролю.
2. Охарактеризуйте принципи здійснення митного контролю в Україні.
3. Розкрийте форми та види митного контролю.
4. Визначте правові підстави здійснення митного контролю.
5. Охарактеризуйте поняття та сутність митного оформлення.
6. Визначте стадії митного оформлення товарів і транспортних засобів.
7. Розкрийте порядок декларування товарів.
8. Охарактеризуйте роль митних органів у процесі митного контролю та оформлення.
9. Визначте особливості електронного митного оформлення.
10. Розкрийте відповідальність за порушення правил митного контролю та оформлення.

#### ***2. Написання рефератів за темою:***

1. Правове регулювання митного контролю в Україні: сучасний стан та проблеми реалізації.
2. Електронне митне оформлення як напрям цифровізації митної системи України.
3. Митні процедури та їх роль у забезпеченні законності переміщення товарів через митний кордон України.

## Рекомендована література

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

2. Митний кодекс України: Закон України від 13 березня 2012 р. № 4495-VI / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44-45; № 46-47; № 48. Ст. 552.

3. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 р. № 889-VIII / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 4. Ст. 43.

4. Про Державну митну службу України: Указ Президента України від 29 листопада 1996 р. № 1145/96 / *Урядовий кур'єр*. 05 грудня 1996. № 228.

5. Про затвердження Положення про Державну митну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 року № 227. *Офіційний вісник України*. 2019. № 26. Ст. 900.

6. Порядок застосування спеціальних засобів та вогнепальної зброї посадовими особами митної служби: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 грудня 2002 року № 1953 (у редакції: постанови Кабінету Міністрів України від 21 травня 2012 р. № 430). *Офіційний вісник України*. 2002. № 52. Ст. 2374.

Основна:

1. Баранов С.О. Митне право України: навчально-методичний посібник. Одеса: ОДУВС, 2017. 375 с.

2. Митне право України : навч. посібн. / А.І. Годяк, О.М. Ілюшук, Я.П. Павлович-Сенета. Львів : СПОЛОМ, 2017. 308 с.

3. Митне право України : навчальний посібник / кол. авторів: В.В. Ченцов, С.В. Кувакін, А.В. Мазур та ін. ; за заг.

ред. В.В. Ченцова та Д.В. Приймаченка. Вид. 3-тє. Дніпропетровськ : Академія митної служби України, 2014. 328 с.

4. Митне право : навчальний посібник / О.П. Рябченко, В. Я. Мацюк, В.В. Чмелюк та ін. ; за заг. ред. к.ю.н. І.П. Петрової. Ірпінь : УДФСУ, 2020. 470 с. (Серія «Податкова та митна справа в Україні» ; т. 140).

5. Співак І.В. Митне право: навчальний посібник для здобувачів ступеня бакалавра права за освітньо-професійною програмою «Право» спеціальності 081 Право. Електронне мережне навчальне видання. / І.В. Співак. Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського, 2022. 80 с.

Додаткова:

1. Берестов І.В., Пестременко-Скрипка О.С., Шелехань Г.І., Берестова Т.Т. Цифровізація процесів митного контролю та митного оформлення вантажів на залізничному транспорті. *Центральноукраїнський науковий вісник. Технічні науки*. 2022. Вип. 5(36), ч. II. С. 291-298.

2. Голинський Ю.О., Гриник І.Р. Митний контроль в Україні та напрями його вдосконалення. *Молодий вчений*. № 10 (74) жовтень, 2019 р. С. 646-650.

3. Співак І.В. Технології митного контролю доцільно удосконалити. CORE. URL: [https://core.ac.uk/display/47220931?utm\\_source=pdf&utm\\_medium=banner&utm\\_campaign=pdf-decoration-v1](https://core.ac.uk/display/47220931?utm_source=pdf&utm_medium=banner&utm_campaign=pdf-decoration-v1).

## **2.3 Тема: Порухення митних правил і відповідальність за них.**

Вимоги до знань та вмінь

Знати:

☐ поняття порушення митних правил як адміністративного правопорушення;

☐ склад митного адміністративного правопорушення;

☐ види відповідальності за вчинення порушення митних правил

☐ види митних правопорушень;

☐ види стягнень за порушення митних правил.

Вміти:

☐ аналізувати правові акти та інші документи за допомогою різних наукових методів;

☐ застосувати теоретичні і практичні знання, отримані в процесі вивчення дисципліни на практиці.

### ***План практичних занять***

1. Поняття порушення митних правил як адміністративного правопорушення

2. Склад митного адміністративного правопорушення

3. Відповідальність за вчинення порушення митних правил

4. Види митних правопорушень

5. Стягнення за порушення митних правил

6. Обставини, що впливають на відповідальність за вчинення адміністративного правопорушення

### **Ситуаційні задачі та завдання для самостійної роботи**

#### **Задача 1.**

Громадянин України під час перетину митного кордону обрав «зелений коридор», але під час вибіркової перевірки у його багажі було виявлено нову електроніку на суму, що перевищує неоподатковувану норму. Декларацію він не подавав, пояснивши, що «не знав про обмеження».

*Чи є в діях особи склад порушення митних правил?*

*Який вид відповідальності може наставати?*

*Які процесуальні дії мають вчинити посадові особи митниці?*

**Задача 2.**

Підприємство-імпортер подало до митного оформлення документи, у яких була занижена митна вартість товару. Після перевірки митний орган встановив невідповідність даних та склав протокол про порушення митних правил.

*Кваліфікуйте дії підприємства.*

*Які докази можуть бути використані у справі?*

*Який орган розглядає такі справи?*

**Задача 3.**

Під час огляду транспортного засобу митники виявили приховані тютюнові вироби, розміщені у спеціально обладнаних сховищах. Власник авто заперечує свою причетність і стверджує, що не знав про наявність товару.

*Чи впливає незнання на притягнення до відповідальності?*

*Яке правове значення має спосіб приховування товару?*

*Які особливості доказування у таких справах?*

**Задача 4.**

Митний орган затримав товар як безпосередній предмет порушення митних правил. Власник звернувся зі скаргою, вважаючи затримання незаконним і таким, що порушує його право власності.

*Чи має митний орган право на вилучення товару?*

*Який порядок оскарження дій митних органів?*

*Які гарантії прав особи у провадженні?*

**Задача 5.**

Протокол про порушення митних правил було складено з процесуальними помилками: відсутній підпис особи та не роз'яснені її права. Захисник наполягає на закритті провадження.

*Яке значення мають процесуальні порушення при складанні протоколу?*

*Чи є підстави для закриття справи?*

*Які наслідки недотримання процесуальної форми?*

### **Тестові завдання**

**Тест 1.** Порушення митних правил – це:

- А – кримінальний злочин у сфері торгівлі;
- Б – адміністративне правопорушення у сфері митної справи;
- В – дисциплінарний проступок посадових осіб;
- Г – господарське правопорушення.

**Тест 2.** Документом, що фіксує факт порушення митних правил, є:

- А – постанова суду;
- Б – акт перевірки;
- В – протокол про порушення митних правил;
- Г – митна декларація.

**Тест 3.** Справи про порушення митних правил розглядають:

- А – виключно суди;
- Б – митні органи та суди;
- В – податкові органи;
- Г – органи місцевого самоврядування.

**Тест 4.** Одним із видів адміністративних стягнень за порушення митних правил є:

- А – попередження;
- Б – позбавлення волі;
- В – громадські роботи;
- Г – службове пониження.

**Тест 5.** Безпосередні предмети порушення митних правил можуть бути:

- А – вилучені;
- Б – передані власнику;
- В – реалізовані митником;
- Г – знищені без рішення органу.

**Тест 6.** Протокол про порушення митних правил має бути складений:

- А – у довільній формі;
- Б – відповідно до вимог митного законодавства;
- В – усно;
- Г – лише за рішенням суду.

**Тест 7.** Особа, щодо якої складено протокол, має право:

- А – не бути присутньою при розгляді справи;
- Б – давати пояснення і подавати докази;
- В – відмовитися від захисника;
- Г – не отримувати копії документів.

**Тест 8.** Вилучення товарів у справі про порушення митних правил є:

- А – кримінальним покаранням;
- Б – заходом забезпечення провадження;

- В – цивільним стягненням;
- Г – дисциплінарним заходом.

**Тест 9.** Постанова у справі про порушення митних правил може бути:

- А – оскаржена;
- Б – змінена митником усно;
- В – скасована без процедури;
- Г – не підлягає перегляду.

**Тест 10.** Провадження у справах про порушення митних правил здійснюється на засадах:

- А – таємності;
- Б – законності та забезпечення прав особи;
- В – одноособового розгляду без доказів;
- Г – адміністративного примусу без процедури.

### **Завдання для самостійної роботи**

#### ***1. Самостійне опрацювання теоретичних питань:***

1. Визначте поняття порушення митних правил та їх правову природу.
2. Охарактеризуйте склад порушення митних правил.
3. Розкрийте види порушень митних правил за митним законодавством України.
4. Визначте види відповідальності за порушення митних правил.
5. Охарактеризуйте систему адміністративних стягнень за порушення митних правил.
6. Розкрийте поняття та стадії провадження у справах про порушення митних правил.



7. Визначте повноваження митних органів у провадженні таких справ.

8. Охарактеризуйте права та обов'язки осіб, які притягаються до відповідальності.

9. Розкрийте порядок розгляду справ про порушення митних правил.

10. Визначте порядок оскарження постанов у справах про порушення митних правил.

## ***2. Написання рефератів за темою:***

1. Адміністративна відповідальність за порушення митних правил: правова природа та особливості застосування.

2. Проведення у справах про порушення митних правил: процесуальні гарантії захисту прав особи.

3. Проблеми кваліфікації порушень митних правил у практиці митних органів України.

## **Рекомендована література**

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

2. Митний кодекс України: Закон України від 13 березня 2012 р. № 4495-VI / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44-45; № 46-47; № 48. Ст. 552.

3. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 р. № 889-VIII / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 4. Ст. 43.

4. Про Державну митну службу України: Указ Президента України від 29 листопада 1996 р. № 1145/96 / *Урядовий кур'єр*. 05 грудня 1996. № 228.

5. Про затвердження Положення про Державну митну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 6

березня 2019 року № 227. *Офіційний вісник України*. 2019. № 26. Ст. 900.

6. Порядок застосування спеціальних засобів та вогнепальної зброї посадовими особами митної служби: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 грудня 2002 року № 1953 (у редакції: постанови Кабінету Міністрів України від 21 травня 2012 р. № 430) . / *Офіційний вісник України*. 2002. № 52. Ст. 2374.

Основна:

1. Баранов С.О. Митне право України: навчально-методичний посібник. Одеса: ОДУВС, 2017. 375 с.

2. Митне право України : навч. посібн. / А.І. Годяк, О.М. Ілюшик, Я.П. Павлович-Сенета. Львів : СПОЛОМ, 2017. 308 с.

3. Митне право України : навчальний посібник / кол. авторів: В.В. Ченцов, С.В. Кувакін, А.В. Мазур та ін. ; за заг. ред. В.В. Ченцова та Д.В. Приймаченка. Вид. 3-тє. Дніпропетровськ : Академія митної служби України, 2014. 328 с.

4. Митне право : навчальний посібник / О.П. Рябченко, В. Я. Мацюк, В.В. Чмелюк та ін. ; за заг. ред. к.ю.н. І.П. Петрової. Ірпінь : УДФСУ, 2020. 470 с. (Серія «Податкова та митна справа в Україні» ; т. 140).

5. Співак І.В. Митне право: навчальний посібник для здобувачів ступеня бакалавра права за освітньо-професійною програмою «Право» спеціальності 081 Право. Електронне мережне навчальне видання. / І.В. Співак. Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського, 2022. 80 с.

Додаткова:

1. Плетньова А. Є. Сучасна проблематика адміністративної відповідальності за порушення митних правил. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. № 1. 2020. С. 74-77.

2. Шевчук О. М., Зуй В. В. Порушення митних правил як підстава адміністративної відповідальності. *Актуальні проблеми*

*держави і права. Збірник наукових праць. Випуск 102. 2024. № 4. С. 133-139.*

## **2.4 Тема: Провадження у справах про порушення митних правил**

Вимоги до знань та вмінь

Знати:

- ☐ завдання провадження у справі про порушення митних правил;
- ☐ зміст провадження у справі про порушення митних правил;
- ☐ вимоги до протоколу про порушення митних правил;
- ☐ учасників у провадженні у справах про порушення митних правил.

Вміти:

- ☐ аналізувати правові акти та інші документи за допомогою різних наукових методів;
- ☐ застосувати теоретичні і практичні знання, отримані в процесі вивчення дисципліни на практиці.

### ***План практичних занять***

1. Завдання та зміст провадження у справі про порушення митних правил
2. Протокол про порушення митних правил
3. Особи, які беруть участь у провадженні у справах про порушення митних правил

### **Ситуаційні задачі та завдання для самостійної роботи**

#### **Задача 1.**

Посадова особа митниці склала протокол про порушення митних правил без присутності особи, щодо якої він складався,

та не вручила їй копію протоколу. Про розгляд справи особу повідомлено не було, постанову винесено за її відсутності.

*Чи дотримано процесуальних вимог до провадження?*

*Які права особи були порушені?*

*Які наслідки таких порушень?*

## **Задача 2.**

Після вилучення товару як предмета порушення митних правил митний орган зберігав його з порушенням умов, унаслідок чого товар було пошкоджено. Власник вимагає відшкодування збитків.

*Які обов'язки митного органу щодо зберігання вилученого майна?*

*Чи підлягають збитки відшкодуванню?*

*У якому порядку захищаються права власника?*

## **Задача 3.**

Справу про порушення митних правил було розглянуто з пропуском встановленого строку. Особа, притягнута до відповідальності, подала скаргу.

*Яке значення мають строки у провадженні?*

*Чи є підстави для скасування постанови?*

*Які процесуальні наслідки пропуску строків?*

## **Задача 4.**

Особа, щодо якої ведеться провадження, подала клопотання про участь захисника, але митний орган розглянув справу без надання їй такої можливості.

*Чи є це порушенням процесуальних гарантій?*

*Які права має особа у провадженні?*

*Як це впливає на законність постанови?*

## **Задача 5.**

Постанова у справі про порушення митних правил була оскаржена після спливу строку оскарження. Особа пояснює пропуск строку поважними причинами.

*Чи може бути поновлений строк оскарження?*

*Хто вирішує питання поновлення строку?*

*Який порядок подальшого розгляду скарги?*

### **Тестові завдання**

**Тест 1.** Провадження у справах про порушення митних правил здійснюється на основі:

- А – цивільного процесу;
- Б – митного законодавства України;
- В – кримінального процесу;
- Г – трудового законодавства.

**Тест 2.** Підставою для початку провадження є:

- А – усна заява громадянина;
- Б – виявлення ознак порушення митних правил;
- В – рішення суду;
- Г – наказ керівника митниці.

**Тест 3.** Основним процесуальним документом у справі є:

- А – акт ревізії;
- Б – протокол про порушення митних правил;
- В – довідка митниці;
- Г – постанова податкового органу.

**Тест 4.** Особа, щодо якої ведеться провадження, має право:

- А – знайомитися з матеріалами справи;

- Б – не з'являтися без поважних причин;
- В – відмовитися від пояснень інших осіб;
- Г – самотійно закривати справу.

**Тест 5.** Розгляд справи про порушення митних правил здійснюється:

- А – без дослідження доказів;
- Б – з обов'язковим дослідженням доказів;
- В – лише письмово;
- Г – виключно судом.

**Тест 6.** Вилучення товарів у провадженні є:

- А – адміністративним покаранням;
- Б – заходом забезпечення провадження;
- В – кримінальною санкцією;
- Г – цивільним стягненням.

**Тест 7.** Постанова у справі може бути оскаржена:

- А – у встановленому законом порядку;
- Б – лише усно;
- В – тільки митнику;
- Г – не підлягає оскарженню.

**Тест 8.** Строки у провадженні встановлюються:

- А – довільно посадовою особою;
- Б – митним законодавством;
- В – сторонами спору;
- Г – судом у кожній справі.

**Тест 9.** Доказами у справі є:

- А – лише пояснення посадових осіб;
- Б – будь-які фактичні дані, передбачені законом;
- В – чутки та припущення;
- Г – виключно письмові документи.

**Тест 10.** Порушення процесуальних прав особи може бути підставою для:

- А – скасування постанови;
- Б – збільшення штрафу;
- В – автоматичного арешту майна;
- Г – закриття митниці.

### **Завдання для самостійної роботи**

#### ***1. Самостійне опрацювання теоретичних питань:***

1. Визначте поняття провадження у справах про порушення митних правил.
2. Охарактеризуйте завдання провадження у справах про порушення митних правил.
3. Розкрийте принципи здійснення провадження у митних справах.
4. Визначте підстави для порушення справи про порушення митних правил.
5. Охарактеризуйте процесуальний статус особи, яка притягається до відповідальності.
6. Розкрийте права та обов'язки учасників провадження.
7. Визначте роль доказів у провадженні у митних справах.
8. Охарактеризуйте стадії розгляду справи про порушення митних правил.
9. Розкрийте порядок винесення постанови у справі.

10. Визначте порядок і строки оскарження постанов у митних справах.

## ***2. Написання рефератів за темою:***

1. Процесуальні гарантії та права осіб у провадженні у справах про порушення митних правил.

2. Організація та етапи розгляду справ про порушення митних правил в Україні.

3. Проблеми доказування та оскарження постанов у справах про порушення митних правил.

## **Рекомендована література**

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

2. Митний кодекс України: Закон України від 13 березня 2012 р. № 4495-VI / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44-45; № 46-47; № 48. Ст. 552.

3. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 р. № 889-VIII / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 4. Ст. 43.

4. Про Державну митну службу України: Указ Президента України від 29 листопада 1996 р. № 1145/96 / *Урядовий кур'єр*. 05 грудня 1996. № 228.

5. Про затвердження Положенням про Державну митну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 року № 227. / *Офіційний вісник України*. 2019. № 26. Ст. 900.

6. Про затвердження Порядку проведення конкурсу на заміщення вакантних посад державних службовців в митній службі України: Наказ Державної митної служби України від 07



жовтня 2010 р. № 1174 / URL:  
<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va174342-10#Text>.

7. Про спеціальні звання посадових осіб митних органів: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 червня 2020 року № 501. / *Офіційний вісник України*. 2020. № 51. Ст. 1599.

8. Порядок присвоєння спеціальних звань посадовим особам митних органів: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 червня 2020 року № 501. / *Офіційний вісник України*. 2020. № 51. Ст. 1599.

9. Перелік спеціальних засобів, вогнепальної зброї та набоїв до неї, що надаються для використання посадовими особами митної служби: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 грудня 2002 року № 1953. / *Офіційний вісник України*. 2002. № 52. Ст. 2374.

10. Перелік посадових осіб митної служби, яким надається право під час виконання службових обов'язків зберігати, носити та застосовувати вогнепальну зброю: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 грудня 2002 року № 1953 (у редакції: постанови Кабінету Міністрів України від 21 травня 2012 р. № 430). *Офіційний вісник України*. 2002. № 52. Ст. 2374.

11. Порядок застосування спеціальних засобів та вогнепальної зброї посадовими особами митної служби: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 грудня 2002 року № 1953 (у редакції: постанови Кабінету Міністрів України від 21 травня 2012 р. № 430). *Офіційний вісник України*. 2002. № 52. Ст. 2374.

#### Основна:

1. Баранов С.О. Митне право України: навчально-методичний посібник. Одеса: ОДУВС, 2017. 375 с.

2. Митне право України : навч. посібн. / А.І. Годяк, О.М. Ілюшик, Я.П. Павлович-Сенета. Львів : СПОЛОМ, 2017. 308 с.

3. Митне право України : навчальний посібник / кол. авторів: В.В. Ченцов, С.В. Кувакін, А.В. Мазур та ін. ; за заг. ред. В.В. Ченцова та Д.В. Приймаченка. Вид. 3-тє. Дніпропетровськ : Академія митної служби України, 2014. 328 с.

4. Митне право : навчальний посібник / О.П. Рябченко, В. Я. Мацюк, В.В. Чмелюк та ін. ; за заг. ред. к.ю.н. І.П. Петрової. Ірпінь : УДФСУ, 2020. 470 с. (Серія «Податкова та митна справа в Україні» ; т. 140).

5. Співак І.В. Митне право: навчальний посібник для здобувачів ступеня бакалавра права за освітньо-професійною програмою «Право» спеціальності 081 Право. Електронне мережне навчальне видання. / І.В. Співак. Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського, 2022. 80 с.

Додаткова:

1. Онищук О.В., Ліпинський В.В., Поняття і завдання провадження у справах про порушення митних правил. Економіко-правові та управлінсько-технологічні виміри сьогодення: молодіжний погляд : матеріали міжнародної науково-практичної конференції : у 3 т. Том 3. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2023. С. 76-78.

2. Хомутянський В.В. Адміністративно-правова протидія порушенням митних правил: *автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право»*; Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2021. 21 с.

## Тема 8. Міжнародне митне право

Вимоги до знань та вмінь

Знати:

- ☐ поняття міжнародного митного права;
- ☐ джерела міжнародного митного права;

□ організаційно-правові форми міжнародного митного співробітництва;

□ державну політику України у сфері митної справи.

Вміти:

□ аналізувати правові акти та інші документи за допомогою різних наукових методів;

□ застосувати теоретичні і практичні знання, отримані в процесі вивчення дисципліни на практиці.

### ***План практичних занять***

1. Поняття та джерела міжнародного митного права
2. Організаційно-правові форми міжнародного митного співробітництва
3. Державна політика України у сфері митної справи

### **Ситуаційні задачі та завдання для самостійної роботи**

#### **Задача 1.**

Українська компанія імпортує з Китаю «розумні годинники», які мають функції фітнес-трекера, телефону та GPS. Митний орган класифікує товар як засіб зв'язку з вищою ставкою мита, тоді як імпортер наполягає на класифікації як годинник.

*Які міжнародні акти регулюють класифікацію товарів?*

*Який орган уповноважений вирішувати спори щодо класифікації?*

*Які аргументи може використати імпортер для захисту своєї позиції?*

#### **Задача 2.**

Компанія з України імпортує меблі, зібрані в Польщі з комплектуючих, вироблених у В'єтнамі. Польща зазначена як

країна походження товару, що дозволяє застосувати преференційний режим.

*Як у міжнародному митному праві визначається країна походження товару?*

*Чи правомірне застосування преференцій?*

*Які документи підтверджують країну походження?*

### **Задача 3.**

Між українською компанією та її материнською компанією в Німеччині укладено контракт на поставку сировини за ціною, нижчою за ринкову. Митний орган коригує митну вартість.

*Які методи визначення митної вартості передбачені міжнародним митним правом?*

*Чи може митний орган відмовитися від ціни договору?*

*Як співвідносяться митна вартість і трансфертне ціноутворення?*

### **Задача 4.**

Під час транзиту товару з Туреччини до України через територію Болгарії було виявлено нестачу частини вантажу. Перевізник посилається на форс-мажор.

*Які міжнародні конвенції регулюють митний транзит?*

*Хто несе відповідальність за втрату товару?*

*Яке значення має митна декларація транзиту?*

### **Задача 5.**

Митні органи України отримали запит від митної служби Франції щодо перевірки експортних операцій української компанії.

*На яких принципах ґрунтується міжнародне митне співробітництво?*

*Які міжнародні організації відіграють ключову роль у цій сфері?*

*Чи може інформація, передана в межах співробітництва, бути використана в суді?*

**Тестові завдання**

**Тест 1.** Який міжнародний документ є базовим для гармонізації митних процедур?

- А – Генеральна угода з тарифів і торгівлі (GATT);
- Б – Кіотська конвенція ВМО;
- В – Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів;
- Г – Конвенція CMR.

**Тест 2.** Яка міжнародна організація координує співробітництво митних органів держав?

- А – Світова організація торгівлі (COT);
- Б – Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР);
- В – Всесвітня митна організація (ВМО);
- Г – Міжнародна торгова палата.

**Тест 3.** Основним принципом визначення митної вартості відповідно до угод COT є:

- А – середньоринкова ціна;
- Б – ціна, встановлена митним органом;
- В – вартість ідентичних товарів;
- Г – ціна угоди (transaction value).

**Тест 4.** Який метод визначення митної вартості застосовується першим?

- А – віднімальний метод;
- Б – резервний метод;
- В – метод ціни угоди;
- Г – обчислювальний метод.

**Тест 5.** Що є основною умовою застосування преференційного режиму?

- А – низька митна вартість товару;
- Б – наявність сертифіката походження;
- В – реєстрація експортера;
- Г – відсутність податкового боргу.

**Тест 6.** Який документ підтверджує країну походження товару в міжнародній торгівлі?

- А – інвойс;
- Б – коносамент;
- В – сертифікат походження;
- Г – пакувальний лист.

**Тест 7.** Яка конвенція регулює міжнародний митний транзит?

- А – Конвенція TIR;
- Б – Конвенція CMR;
- В – Варшавська конвенція;
- Г – Монреальська конвенція.

**Тест 8.** У якому випадку митний орган може відмовитися від ціни договору?

- А – за наявності пов'язаних осіб;

- Б – якщо ціна нижча за ринкову;
- В – за відсутності документального підтвердження;
- Г – якщо товар імпортовано вперше.

**Тест 9.** Який принцип лежить в основі міжнародного митного співробітництва?

- А – територіальності;
- Б – взаємного визнання та допомоги;
- В – суверенної рівності держав;
- Г – пріоритету національного права.

**Тест 10.** Яке з наведених не є джерелом міжнародного митного права?

- А – міжнародні договори;
- Б – рішення Всесвітньої митної організації;
- В – митні кодекси держав;
- Г – міжнародні звичаї.

### **Завдання для самостійної роботи**

#### ***1. Самостійне опрацювання теоретичних питань:***

1. Визначте поняття міжнародного митного права та охарактеризуйте його місце в системі міжнародного економічного права.
2. Визначте поняття джерел міжнародного митного права та наведіть їх основні види.
3. Охарактеризуйте роль міжнародних договорів як основного джерела міжнародного митного права.
4. Поясніть значення міжнародних митних конвенцій у процесі гармонізації та уніфікації митних процедур.

5. Розкрийте правовий статус і функції Всесвітньої митної організації (ВМО) у сфері міжнародного митного співробітництва.

6. Визначте поняття митної вартості товарів та охарактеризуйте міжнародні принципи її визначення.

7. Охарактеризуйте правила визначення країни походження товарів у міжнародному митному праві.

8. Поясніть поняття та правове значення митного транзиту в системі міжнародної торгівлі.

9. Розкрийте зміст принципу недискримінації у міжнародному митному праві.

10. Охарактеризуйте співвідношення норм міжнародного митного права і національного митного законодавства держав.

## ***2. Написання рефератів за темою:***

1. Джерела міжнародного митного права: поняття, система та їх роль у регулюванні міжнародної торгівлі

2. Роль Всесвітньої митної організації у формуванні та розвитку міжнародного митного права

3. Міжнародно-правові принципи визначення митної вартості товарів та проблеми їх застосування в національній практиці

## **Рекомендована література**

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

2. Митний кодекс України: Закон України від 13 березня 2012 р. № 4495-VI / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44-45; № 46-47; № 48. Ст. 552.



3. Міжнародна конвенція про спрощення та гармонізацію митних процедур (Кіотська конвенція, 1973 р., у редакції 1999 р.)

4. Міжнародна конвенція про гармонізовану систему опису та кодування товарів (1983 р.)

5. Митна конвенція про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (Конвенція TIR, 1975 р.).

6. Генеральна угода з тарифів і торгівлі (GATT) 1994 р.

7. Угода СОТ про застосування статті VII GATT (Угода про митну оцінку).

8. Угода СОТ про правила визначення країни походження товарів.

9. Конвенція про взаємну адміністративну допомогу з метою запобігання, розслідування та припинення порушень митного законодавства (Найробіська конвенція).

10. Митний кодекс Європейського Союзу (Union Customs Code).

11. Регіональні угоди про вільну торгівлю.

Основна:

1. Баранов С.О. Митне право України: навчально-методичний посібник. Одеса: ОДУВС, 2017. 375 с.

2. Митне право України : навч. посібн. / А.І. Годяк, О.М. Ілюшик, Я.П. Павлович-Сенета. Львів : СПОЛОМ, 2017. 308 с.

3. Митне право України : навчальний посібник / кол. авторів: В.В. Ченцов, С.В. Кувакін, А.В. Мазур та ін. ; за заг. ред. В.В. Ченцова та Д.В. Приймаченка. Вид. 3-тє. Дніпропетровськ : Академія митної служби України, 2014. 328 с.

4. Митне право : навчальний посібник / О.П. Рябченко, В.Я. Мацюк, В.В. Чмелюк та ін. ; за заг. ред. к.ю.н. І.П. Петрової. Ірпінь : УДФСУ, 2020. 470 с. (Серія «Податкова та митна справа в Україні» ; т. 140).

5. Співак І.В. Митне право: навчальний посібник для здобувачів ступеня бакалавра права за освітньо-професійною програмою «Право» спеціальності 081 Право. Електронне мережне навчальне видання. / І.В. Співак. Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського, 2022. 80 с.

Додаткова:

1. Перепьолкін С.М. Міжнародне митне право у сучасному вимірі: теоретичні, методологічні та прикладні аспекти : монографія. – Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2020. – 360 с. – (Серія “Митна політика”).

2. Легеза Є.О. Деякі правові аспекти митного міжнародного співробітництва між Україною та Європейським Союзом. Збірник матеріалів XII Всеукраїнської науково-технічної конференції аспірантів та молодих вчених «Наукова весна» 2022. Секція –Право. С. 253-255.

3. Перепьолкін С.М. Імплементация принципів, норм і стандартів міжнародного митного права: індивідуальний та спільний рівні. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права. імені Короля Данила Галицького: Журнал. Серія Право. №12(24), 2021. С. 103-111.*

4. Смолярова М.Л., Деєв М.В. Імплементация правових засад митної політики ЄС у законодавство України: сучасний стан та перспективи. *Правова позиція. № 3 (48). 2025. С. 34-38.*

5. Смолярова М.Л. Ефективність імплементации митного законодавства ЄС в Україні. *Успіхи і досягнення у науці. 2026. № 2(24). С. 497-505.*

## ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

### *Нормативно-правові акти:*

1. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08 липня 2010 р. № 2456-VI / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. №50, /№ 50-51/. Ст. 572.

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон УРСР від 07 грудня 1984 р. № 8073-X / Верховна Рада УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. № 51. Ст. 1122

3. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11 квітня 1980 р. / *Офіційний вісник України*. 2006. № 15. Ст. 1171.

4. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254 к/96-ВР / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

5. Митний кодекс України: Закон України від 13 березня 2012 р. № 4495-VI / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44-45; № 46-47; № 48. Ст. 552.

6. Перелік посадових осіб митної служби, яким надається право під час виконання службових обов'язків зберігати, носити та застосовувати вогнепальну зброю: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 грудня 2002 року № 1953 (у редакції: постанови Кабінету Міністрів України від 21 травня 2012 р. № 430) . / *Офіційний вісник України*. 2002. № 52. Ст. 2374.

7. Перелік спеціальних засобів, вогнепальної зброї та набоїв до неї, що надаються для використання посадовими особами митної служби: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 грудня 2002 року № 1953. / *Офіційний вісник України*. 2002. № 52. Ст. 2374.

8. Податковий кодекс України: Закон України від 02 грудня 2010 р. № 2755-VI / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. №13, /№ 13-14; № 15-16; № 17/. Ст. 112.

9. Порядок застосування спеціальних засобів та вогнепальної зброї посадовими особами митної служби: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 грудня 2002 року № 1953 (у редакції: постанови Кабінету Міністрів України від 21 травня 2012 р. № 430) . / *Офіційний вісник України*. 2002. № 52. Ст. 2374.

10. Порядок присвоєння спеціальних звань посадовим особам митних органів: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 червня 2020 року № 501. / *Офіційний вісник України*. 2020. № 51. Ст. 1599.

11. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21 червня 2018 р. № 2473-VIII/ Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 30. Ст. 239.

12. Про вивезення, ввезення й повернення культурних цінностей: Закон України від 21 вересня 1999 р. № 1068-XIV / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 48. Ст. 405.

13. Про гуманітарну допомогу: Закон України від 22 жовтня 1999 р. № 1192-XIV / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 51. Ст. 451.

14. Про державний кордон України: Закон України від 04 листопада 1991 р. № 1777-XII / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 44-45; № 46-47; № 2. Ст. 5.

15. Про Державну митну службу України: Указ Президента України від 29 листопада 1996 р. № 1145/96 / *Урядовий кур'єр*. 05 грудня 1996. № 228.

16. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 р. № 889-VIII / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 4. Ст. 43.

17. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: Постанова Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 року № 996. / *Офіційний вісник України*. 2010. № 84. Ст. 2945.

18. Про затвердження Положення про Центральну спеціалізовану митницю: Наказ Державної митної служби України від 25 березня 1997 р. № 123. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0123342-97#Text> (дата звернення: 03.05.2022).

19. Про затвердження Положенням про Державну митну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 року № 227. / *Офіційний вісник України*. 2019. № 26. Ст. 900.

20. Про затвердження Порядку проведення конкурсу на заміщення вакантних посад державних службовців в митній службі України: Наказ Державної митної служби України від 07 жовтня 2010 р. № 1174 / URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va174342-10#Text>.

21. Про затвердження Примірної структури регіональної митниці, митниці та Вимог до штатної структури регіональної митниці, митниці: Наказ Державної митної служби України від 05 грудня 2011 р. № 1025. / *Митна газета*. 2011. №24, ст. 4.

22. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27 лютого 2014 р. № 794-VII / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. №13. Ст. 222.

23. Про митний тариф: Закон України від 04 червня 2020 р. № 674-XI / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. № 42. Ст. 344.

24. Про приєднання України до Конвенції про спеціальні місії 1969 року: Постанова Верховної Ради України від 14 липня 1993 р. / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 1993, №36. Ст. 369.

25. Про ратифікацію Віденської конвенції про дипломатичні зносини: Указ Президії Верховної Ради Української РСР від 21 березня 1964 р. / Верховна Рада Української РСР. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 1964, № 13. Ст. 199.

26. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19 березня 1996 р. № 93/96-ВР / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 19. Ст. 80.

27. Про спеціальні звання посадових осіб митних органів: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 червня 2020 року № 501. *Офіційний вісник України*. 2020. № 51. Ст. 1599.

28. Про створення митних постів митниць: Наказ Державної фіскальної служби України від 09 вересня 2014 р. № 116. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0116872-14#Text> (дата звернення 03.05.2022).

29. Про транзит вантажів: Закон України від 20 жовтня 1999 р. № 1172-XIV / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 51. Ст. 446.

30. Про утворення територіальних органів Державної митної служби: Постанова Кабінету Міністрів України від 2 жовтня 2019 року № 858. *Офіційний вісник України*. 2019. № 80. Ст. 2737.

31. Угода про ввіз матеріалів освітнього, наукового, культурного характеру від 17 червня 1950 р. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_311](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_311). (дата звернення: 03.05.2022).

32. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. №40. Ст. 356.

#### *Основна:*

1. Баранов С.О. Митне право України: навчально-методичний посібник. Одеса: ОДУВС, 2017. 375 с.

2. Биков І.О. Адміністративно-правове забезпечення наближення митного законодавства України до стандартів ЄС : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / І.О. Биков ; Одеська юрид. акад.. О., 2019. 20 с.

3. Митне право : навчальний посібник / О.П. Рябченко, В. Я. Мацюк, В.В. Чмелюк та ін. ; за заг. ред. к.ю.н. І.П. Петрової. Ірпінь : УДФСУ, 2020. 470 с. (Серія «Податкова та митна справа в Україні» ; т. 140)

4. Митне право України : навч. посібн. / А.І. Годяк, О.М. Ілюшик, Я.П. Павлович-Сенета. Львів : СПОЛОМ, 2017. 308 с.

5. Митне право України : навчальний посібник / кол. авторів: В.В. Ченцов, С.В. Кувакін, А.В. Мазур та ін. ; за заг. ред. В.В. Ченцова та Д.В. Приймаченка. Вид. 3-тє. Дніпропетровськ : Академія митної служби України, 2014. 328 с.

6. Митне регулювання в ЄС та Україні: порівняльно-правове дослідження: Науково-практичний посібник / Мароха В., Омельченко О., Полонський О., Ропотан О.: за науковою редакцією А.В. Мазура. К.: «Ніка-Прінт», 2005. 832 с.

7. Співак І.В. Митне право: навчальний посібник для здобувачів ступеня бакалавра права за освітньо-професійною програмою «Право» спеціальності 081 Право. Електронне мережне навчальне видання. / І.В. Співак. Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського, 2022. 80 с.

#### *Додаткова:*

1. Биков І.О. Адміністративно-правове забезпечення наближення митного законодавства України до стандартів ЄС : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / І.О. Биков ; Одеська юрид. акад.. О., 2019. 20 с.

2. Войцещук А.Д. Запровадження професійно-психологічного добору кадрів на службу до митних органів України як один з заходів удосконалення системи розвитку персоналу. *Університетські наукові записки*. 2010. № 4(36). С. 351-354.

3. Гуцул І. А. Митна політика зарубіжних країн : навч. посіб. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 198 с

4. Комзюк В.Т. Проходження служби посадовими особами митних органів. *Форум права*. 2010. № 4. С. 500-506.
5. Комзюк, В.Т. Деякі питання адміністративно-правового статусу митних органів України в умовах їх реформування. *Адміністративне право і процес*. №1(15). 2016. С. 124-133.
6. Комзюк, В. Т. Правові гарантії діяльності митних органів України. *Право і безпека*. №2 (57). 2015. С. 70-74.
7. Константи́й О. Щодо проблеми місця митного права в системі права України, його предмета та метода правового регулювання. *Підприємство, господарство і право*. 2007. № 1. С. 59-62.
8. Кунєв Ю. Д., Баязітов Л. Р. Визначення сутності та змісту основного митно-правового поняття «митна політика». *Вісник АМСУ. Серія «Право»*, № 2 (11). 2013. С. 7-18.
9. Кунєв Ю.Д. Правова організація діяльності митної служби України : теоретичні та методологічні основи : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук :12.00.07. Х., 2010. 35 с.
10. Мазур А.В., Приймаченко Д.В. Місце митного права в системі права: шлях до парадигми. *Митна справа. Науково-аналітичний журнал*. № 6(84)2012. Одеса: НУ «Одеська юридична академія», 2012. С. 31-43.
11. Митне регулювання в ЄС та Україні: порівняльно-правове дослідження: Науково-практичний посібник / Мароха В., Омельченко О., Полонський О., Ропотан О.: за науковою редакцією А.В. Мазура. К.: «Ніка-Прінт», 2005. 832 с.
12. Петрова І. Митна служба в Німеччині в інтегрованій системі митних служб в Європейському Союзі. *Підприємництво, господарство і право*. № 1. 2019. С. 121-126.
13. Приймаченко Д.В. Щодо поняття функцій митних органів. *Підприємництво, господарство і право*. 2007. № 12. С. 84-87.
14. Приймаченко Д.В. Адміністративна діяльність митних органів у сфері реалізації митної політики держави. Дис. ... д-ра



юрид. наук :12.00.07 Дніпропетровськ: Академія митної служби України, 2007. 447 с.

15. Приймаченко Д.В. Митна політика держави та її реалізація митними органами: Монографія. Дніпропетровськ: Академія митної служби України, 2006. 332 с.

16. Приймаченко Д.В., Щербина В.І. Проблеми застосування загального та спеціального законодавства щодо проходження служби працівниками митної служби. *Право: Вісник Академії митної служби України*. 2009. № 1. С. 14-19.

17. Слічна О. Г. Доцільність виділення митного права в самостійну, комплексну галузь права України. *Наукові записки НаУКМА*, Т. 19 (2001): Спеціальний випуск, Ч. 1. К. : Видавничий дім «КМ Академія», 2001. С. 295-297.

18. Смолярова М.Л., Деєв М.В. Імплементация правових засад митної політики ЄС у законодавство України: сучасний стан та перспективи. *Правова позиція*. № 3 (48). 2025. С. 34-38.

19. Смолярова М.Л. Ефективність імплементації митного законодавства ЄС в Україні. *Успіхи і досягнення у науці*. 2026. № 2(24). С. 497-505.

20. Ченцов В.В. Митна служба в системі державного управління в зарубіжних країнах: компаративний аналіз. *Університетські наукові записки*. № 1(29). 2009. С. 333-339.